

ČETVRTO ODJELJENJE

PREDMET TOMIĆ I OSTALI protiv CRNE GORE

(Predstavke br. **18650/09**, 18676/09, 18679/09, 38855/09, 38859/09, 38883/09, 39589/09, 39592/09, 65365/09 i 7316/10)

PRESUDA

STRAZBUR

17. april 2012.

Ova presuda postaće pravosnažna u okolnostima navedenim u članu 44 stav 2 Konvencije. U njoj može doći do redaktorskih izmjena.

U predmetu Tomić i ostali protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrto odjeljenje), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Lech Garlicki, *predsjednik*,

David Thór Björgvinsson,

Päivi Hirvelä,

George Nicolaou,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić, *sudije*,

i Lawrence Early, *sekretar odjeljenja*,

vijećajući bez prisustva javnosti 27. marta 2012. godine,

donosi sljedeću presudu usvojenu istog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut u deset zasebnih predstavki koje je Sudu protiv Crne Gore, a po članu 34 Konvencije, podnijelo dvanaest crnogorskih državljana čiji su lični podaci navedeni u prilogu uz ovu presudu.
2. Podnosioc predstavlke zastupao je g. V. Bjeković, advokat sa praksom u Podgorici. Vladu Crne Gore ("Vlada") zastupao je njen zastupnik g. Z. Pažin.
3. Podnosioci predstavlke naveli su da je praksa domaćih sudova bila nedosljedna. Konkretno, oni su se žalili da su domaći sudovi odbacili njihove tužbe, a da su u isto vrijeme prihvatili identične tužbe koje su predali njihovi kolege.
4. 7. Oktobra 2010. godine Vlada je obaviještena o predstavkama. Takođe je odlučeno da se o prihvatljivosti i meritumu predstavki odlučuje u isto vrijeme (član 29 stav 1).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Činjenice predmeta, koje su iznijele strane, mogu se sumirati na sljedeći način.

A. Osnovne informacije i postupci pred domaćim sudovima

6. Prvi, drugi, treći, četvrti, osmi, deveti, deseti, jedanaesti i dvanaesti podnosilac predstavlke i pravni prethodnik petog, šestog i sedmog podnosioca predstavlke bili su zaposleni u Kombinatoru aluminijuma Pogorica.

7. Različitih datuma svi su oni dobili uvjerenje o potpunom gubitku radne sposobnosti. Njihova invalidnost dijelom je bila rezultat oboljenja vezanog za rad.

8. Između 10. i 16. novembra 2005. godine oni su proglašeni tehnološkim viškom i dobili su otpremninu.

9. Različitih datuma nakon toga *Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja* u Podgorici priznao im je pravo na invalidsku penziju koje je stupilo na snagu od datuma na koji je svako od njih dobio uvjerenje o invalidnosti.

10. Različitih datuma nakon toga prvi, drugi, treći, četvrti, peti, deveti, deseti, jedanaesti i dvanaesti podnosilac predstavke i pravni prethodnik petog, šestog i sedmog podnosioca predstavke podnijeli su tužbe protiv svog bivšeg poslodavca, tražeći naknadu štete koja bi se sastojala od razlike između invalidske penzije koju su primali i plate koju bi primali da nisu proglašeni tehnološkim viškom. Iznos koji su tražili varirao je između 581 eura (za trećeg podnosioca predstavke) i 9.273,64 (za četvrtog podnosioca predstavke). Oni su izričito naveli, u svojim tužbama ili kasnijim podnescima koje su podnosili u kontekstu žalbi, zahtjeva za reviziju i/ili odgovora na podneske tuženoga, da su to tužbe vezane za rad koje su izuzete od obaveze plaćanja sudskih taksi. Peti, šesti i sedmi podnosilac predstavke nastavili su postupak u ime svog pravnog prethodnika pošto je on u međuvremenu preminuo.

11. Neki od podnosilaca predstavki imali su uspjeha pred Osnovnim sudom u Podgorici, a drugi nisu. Međutim, nijedan od podnosilaca predstavki nije imao uspjeha u drugostepenom postupku pred Višim sudom u Podgorici, koji je svoje presude donio između 7. novembra 2008 i 9. oktobra 2009. godine. Prvi, treći, četvrti, osmi, deseti, jedanaesti i dvanaesti podnosilac predstavke uložili su zahtjev za reviziju kod Vrhovnog suda u Podgorici. Između 18. februara i 3. decembra 2009. godine Vrhovni sud potvrdio je presude Višeg suda u materijalnom dijelu, prihvativši njihovo obrazloženje. Drugi, peti, šesti, sedmi i deveti podnosilac predstavke nisu uložili zahtjev za reviziju.

12. U svom obrazloženju u predmetima podnosilaca predstavki, Viši sud i Vrhovni sud izrazili su, između ostalog, mišljenje da je podnosiocima predstavke prestao radni odnos jer su postali tehnološki višak, a ne zato što im je priznato pravo na invalidsku penziju. Konkretno, kada je naknadno priznato njihovo pravo na invalidsku penziju, oni više i nisu bili u radnom odnosu i tako uopšte i nisu imali platu, pa prema tome nisu mogli ni da pretrpe nikakvu štetu, te su njihove tužbe neosnovane.

13. U ostalih 6 presuda koje su dostavili podnosioci predstavki, a koje su donesene između 7. decembra 2006. (u Vrhovnom sudu) i 2. februara 2009. (u Višem sudu) isti sudovi su presudili u korist kolega podnosilaca predstavki, bez obzira na činjenicu da su se njihove tužbe bazirale na istim činjenicama i odnosile se na identična pravna pitanja. U svojim obrazloženjima u tim ostalim predmetima, sudovi su, između ostalog, objasnili da su tužbe za naknadu štete opravdane na osnovu njihovog invaliditeta i da poslodavac mora da im nadoknadi štetu u onoj mjeri u kojoj je invalidated izazvalo oboljenje vezano za rad. U isto vrijeme, sudovi su izrazili mišljenje da činjenica da su tužitelji proglašeni tehnološkim viškom i plaćanje koje je vezano za to, koje su tužitelji dobili, nema nikakve veze sa pravnim osnovom za traženje naknade štete za njihov invaliditet. Ove presude postale su *pravosnažne i izvršne*.

B. Ostale relevantne činjenice

14. Svi podnosioci predstavki podnijeli su ustavne žalbe. 24. marta 2011. godine Ustavni sud odbacio je ustavnu žalbu koju je podnio deveti podnosilac predstavke na osnovu toga što on nije iscrpio sve djelotvorne pravne lijekove; konkretno, on nije podnio zahtjev za reviziju Vrhovnom sudu. Između 24. decembra 2009. godine i 10. marta 2011. godine Ustavni sud odbio je ustavne žalbe koje su podnijeli svi drugi podnosioci predstavki na osnovu toga što sporne presude nisu odstupale od utvrđene sudske prakse.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav Republike Crne Gore iz 1992. godine (objavljen u Službenom listu Republike Crne Gore, br. 48/92)

15. Član 17 Ustava iz 1992. Godine predviđa “Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih sloboda i prava u zakonom utvrđenom postupku”.

16. Ovaj je ustav prestao da važi u oktobru 2007. godine kada je na snagu stupio novi Ustav, objavljen u Službenom listu br 01/07.

B. Ustav Crne Gore iz 2007. godine, (objavljen u Službenom listu Crne Gore br. 01/07)

17. Član 19 Ustava predviđa da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda.

18. Član 32 predviđa da “svako ima pravo na pravično ... suđenje ... pred ... sudom.”

19. Član 124 stav 2 predviđa da Vrhovni sud ima obavezu da obezbijedi da sudovi dosljedno primjenjuju zakone.

20. Član 149 stav 1 predviđa, između ostalog, da Ustavni sud presuđuje po ustavnim žalbama koje se podnesu zbog navodnog kršenja ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom, nakon što se iscrpu sva djelotvorna pravna sredstva.

C. Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore (objavljen u Službenom listu Crne Gore br. 64/08)

21. Članovi 48 do 59 sadrže dodatne odredbe koje se odnose na procesuiranje ustavnih žalbi.

22. Ovaj zakon stupio je na snagu u novembru 2008. godine.

D. Zakon o sudovima iz 2002. godine (objavljen u Službenom listu Republike Crne Gore br. 05/02, 49/04, 22/08 i 39/11)

23. Član 5 stav 2 predviđa da su svi jednaki pred sudom.

24. Član 27 predviđa da Vrhovni sud utvrđuje načelne pravne stavove i mišljenja da bi obezbijedio dosljednu primjenu Ustava, zakona i drugih propisa.

E. Zakon o parničnom postupku iz 2004. godine (objavljen u Službenom listu Republike Crne Gore br. 24/04)

25. Član 2 stav 1 predviđa da sud odlučuje u predmetu u granicama zahtjeva koji su navedeni u postupku.

26. Član 397 stav 2 predviđa da zahtjev za reviziju “nije prihvatljiv” u novčanim sporovima kada “vrijednost dijela pravosnažne presude koji se osporava ne prelazi 5.000 eura”. Međutim, kako je predviđeno u članu 397 stav 4 (2), zahtjev za reviziju uvijek je prihvatljiv u sporovima koji se odnose na gubitak zarade ili drugih prihoda vezanih za rad kada se relevantna naknada štete dosuđuje ili oduzima po prvi put.

27. Član 438 predviđa da zahtjev za reviziju jeste prihvatljiv u sporovima koji se odnose na zasnivanje, postojanje ili prekid radnog odnosa.

28. Član 401 predviđa, između ostalog da, kada se odlučuje o zahtjevu za reviziju, nadležni sud mora da ograniči svoje ispitivanje na dio presude koji se osporava u zahtjevu za reviziju i na navedene osnove za žalbu.

29. Član 352 stav 1 predviđa da presuda postaje pravosnažna kada se više ne može osporiti žalbom.

F. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o parničnom postupku iz 2004. godine; objavljen u Službenom listu Republike Crne Gore br. 76/06)

30. Članom 24 ovog Zakona izvršene su izmjene i dopune člana 397 stav 2 Zakona o parničnom postupku iz 2004. godine tako što se predviđa da zahtjev za reviziju “nije prihvatljiv” u novčanim sporovima gdje “vrijednost dijela pravosnažne presude koji se osporava ne prelazi 10.000 eura”.

31. Članom 26 ovog Zakona izvršene su izmjene i dopune člana 438 Zakona o parničnom postupku iz 2004. tako što je, ispod podnaslova “radni sporovi” predviđeno da su zahtjevi za reviziju dopušteni “samo” u sporovima koji se odnose na zasnivanje, postojanje ili raskid radnog odnosa.

32. Ovaj zakon stupio je na snagu 20. decembra 2006. godine.

33. Međutim, on ne sadrži prelazne odredbe kojima bi se preciziralo koji od ova dva zakona treba primjenjivati u postupcima koji su u toku.

G. Zakon o sudskim taksama; objavljen u Sl. listu RCG br. 76/05 i 39/07 i Sl. listu CG br. 40/10)

34. Članom 8 predviđa se, između ostalog, da su strane u postupcima koji se odnose na radna prava i zapošljavanje izuzete od plaćanja sudskih taksi.

H. Relevantna domaća sudska praksa

35. Između 20 februara 2007. godine i 21. decembra 2010. godine domaći sudovi presudili su u osamdeset i devet ostalih predmeta koje su podnijeli kolege podnosilaca predstavki. U jednom od predmeta u kojem je tužilac imao uspjeha pred Osnovnim sudom, nijedna od strana se nije žalila i relevantna presuda postala je tako pravosnažna i izvršna.

36. Viši sud ispitao je osamdeset i osam žalbi u kojima su četiri tužioca bila uspješna, a ostali nisu. U dva od ta četiri predmeta nijedna strana nije uložila zahtjev za reviziju i te dvije presude tako su postale pravosnažne i izvršne.

37. Između 20. novembra 2008. godine i 21. decembra 2010. godine Vrhovni sud odlučio je o osamdeset i šest zahtjeva za reviziju. Dva su odbačena na proceduralnim osnovama: jedan je predat nakon roka, a u drugom slučaju se smatralo da je vrijednost tužbe ispod zakonskog praga koji bi dopuštao ovakav pravni lijek. Osamdeset i četiri zahtjeva za reviziju ispitana su u meritumu bez obzira na vrijednost tužbe, uključujući dva predmeta u kojima su tužioci imali uspjeha pred Višim sudom. U svim tim predmetima presuđeno je protiv tužioca.

38. U decembru 2006. godine još jedan kolega iz reda podnosilaca predstavke imao je uspjeha pred domaćim sudovima uključujući i Vrhovni sud. Jasno je iz spisa predmeta da dotični tužilac nikada nije proglašen tehnološkim viškom i da se penzionisao nakon što je dobio uvjerenje o potpunom gubitku radne sposobnosti.

PRAVO

I. SPAJANJE PREDSTAVKI

39. Sud smatra da, u skladu sa pravilom 42 stav 1 Poslovnika suda, predstavke treba da se spoje, s obzirom na sličnu činjeničnu i pravnu osnovu.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 6 STAV 1 KONVENCIJE

40. Podnosioci predstavke žalili su se po članu 6, 13 i 14 Konvencije, članu 1 Protokola br. 1 i članu 1 Protokola br. 12 da su domaći sudovi odbacili njihove tužbe, a da su u isto vrijeme dopustili identične tužbe njihovih kolega.

41. Sud smatra da pritužbe podnosioca predstavke naravno treba da se ispituju po članu 6 stav 1 Konvencije, čiji relevantni dio glasi:

“Svako, tokom odlucivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... ima pravo na pravičnu ... raspravu ... pred ... sudom ...”

A. Prihvatljivost

1. *Pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih lijekova i pravilo šest mjeseci*

(a) **Tvrđenje strana**

42. Vlada je navela da i ustavna žalba i zahtjev za reviziju jesu djelotvorni pravni lijekovi koje nisu iskoristili svi podnosioci predstavki. Svoju tvrdnju da je ustavna žalba djelotvoran pravni lijek oni su potkrijepili dvama odlukama Ustavnog suda koje su donesene 2010. godine i kojima se dopuštaju relevantne ustavne žalbe koje su se ticale prava na pristup Vrhovnom sudu. Predmetne tužbe nisu bile povezane sa tužbama podnosioca predstavki u ovom predmetu. Vlada je takođe navela statističke podatke o tome koliko je ustavnih žalbi odbačeno, a o koliko se njih odlučivalo u meritumu u periodu između 1. januara i 1. aprila 2011. Godine.

43. Vlada je dalje konstatovala da su tužbe podnosioca predstavki bile povezane sa pitanjima radnog odnosa, tako da je zahtjev za reviziju uvijek prihvatljiv bez obzira na vrijednost spora. Podnosioci predstavki bili su izuzeti od plaćanja sudskih taksi u domaćim postupcima, što ne bi bilo moguće da se ne radi o radnim sporovima. U tom smislu, Vlada je uputila na član 397 stav 4(2) Zakonika o građanskom postupku i na član 8 stav 1 Zakona o sudskim taksama (v. stavove 26 i 34 ove presude). I na kraju, Vlada je konstatovala da prava podnosioca predstavke ne uređuju zakoni o socijalnim pravima pošto bi, da je to slučaj, njihove tužbe morale da se rješavaju u upravnom postupku, a ne pred građanskim sudovima.

44. Podnosioci predstavki naveli su da zahtjev za reviziju nije dopušten u predmetima gdje iznos spora ne prelazi zakonsku granicu od 10.000 eura ukoliko se ne radi o tužbi koja je vezana za radne odnose, što ovdje nije slučaj. Njihove tužbe su imovinsko-pravne prirode, baziraju se na penzijsko-invalidskom osiguranju, što ulazi u područje socijalnog, a ne radnog prava. Podnosioci su predali i kopije svojih ustavnih žalbi i relevantnih odluka, ali su konstatovali da to nije djelotvoran domaći pravni lijek.

(b) **Ocjena Suda**

(i) *U odnosu na ustavnu žalbu i sa tim povezani rok od šest mjeseci*

45. Sud konstatuje da su svi podnosioci predstavki predali ustavnu žalbu (v. stav 14 ove Presude). Prigovor Vlade u tom smislu mora se odbiti. Sud ne vidi razlog zašto bi u ovom konkretnom slučaju ponovo razmatrao djelotvornost ustavne žalbe (v. Koprivica protiv Crne

Gore br. 41158/09, stav 46, 22. novembar 2011. godine) pošto su sve predstavke, u svakom slučaju, predate u roku od šest mjeseci od datuma kada je Viši sud donio svoje odluke u odnosu na drugog, petog, šestog, sedmog i devetog podnosioca predstavke, i od datuma na koji je Vrhovni sud donio svoje odluke u odnosu na prvog, trećeg, četvrtog, osmog, desetog, jedanaestog i dvanaestog podnosioca predstavke (v. Prilog uz presudu).

(ii) *U odnosu na zahtjev za reviziju*

46. Sud je već izrazio mišljenje da, s obzirom na njegovu prirodu, zahtjev za reviziju mora, u principu i kadgod je to moguće u skladu sa relevantnim pravilima građanskog postupka, da se smatra djelotvornim domaćim pravnim lijekom u okviru značenja člana 35 stav 1 Konvencije (v. *Jevremović protiv Srbije* br. 3150/05, stav 41, 17. jul 2007. godine; *Ilić protiv Srbije*, br. 30132/04, stavovi 20 i 21, 9. oktobar 2007. godine, *mutatis mutandis*, *Debelić protiv Hrvatske*, br. 2448/03, stavovi 20 i 21, 26. maj 2005).

47. U konkretnim okolnostima ovog predmeta, međutim, Sud smatra da pitanje iscrpljivanja pravnih lijekova koje pominje Vlada jeste u bliskoj vezi sa meritumom tužbi. Konkretno, ono uključuje pitanje da li je zahtjev za reviziju Vrhovnog suda, da je bio je dostupan (v. stavovi 26 – 27 i 30 – 33 ove Presude) i da je bio upotrijebljen, mogao da obezbijedi dosljednost u presuđivanju po predmetnim tužbama. Posljedica toga je da Sud pridružuje svoje ispitivanje ovog pitanja ocjeni tužbi podnosioca predstavki u meritumu (v. *mutatis mutandis*, *Rakić i ostali protiv Srbije*, br. 47460/07 et seq., stav 38, 5. oktobar 2010).

2. *Zaključak*

48. Sud zaključuje da pritužbe podnosioca predstavke nisu očigledno neosnovane u okviru značenja člana 35 stav 3 (a) Konvencije. Nije utvrđeno postojanje ni jednog drugog osnova da se one proglase neprihvatljivima.

B. Meritum

1. *Tvrđnje strana*

49. Podnosioci predstavke žalili su se da su domaći sudovi odbili njihove tužbe, a da su u isto vrijeme dopustili identične tužbe njihovih kolega. Svoje navode potkrijepili su kopijama presuda domaćih sudova u šest drugih predmeta: pravosnažne i izvršne presude Osnovnog suda, četiri presude Višeg suda u kojima su tužitelji bili uspješni, i odluke Vrhovnog suda koja je donesena 2006. godine (v. stavove 35, 36 i 38 ove Presude).

50. Vlada je osporila navode podnosioca predstavke. Konkretno, za razliku od presude u predmetu *Vinčić i ostali protiv Srbije*, koja je citirana ranije u tekstu ove presude, sud posljednje instance u ovom predmetu nije bio Viši sud već Vrhovni sud, koji je, presuđujući dosljedno u ostalim predmetima koji su imali iste osnove, uklonio sve nesigurnosti po pitanju mogućih tumačenja od strane nižih sudova. Oni su dostavili svu domaću sudsku praksu u ovom smislu (v. stavovi 35 – 38 ove presude).

51. Vlada je dalje navela da u tri od šest predmeta koje su pomenuli podnosioci predstavki tuženi nisu ostvarili svoje pravo na žalbu niti pravo da predaju zahtjev za reviziju, tako da Vrhovni sud nije ni bio u mogućnosti da presudi po žalbama i donese te odluke u skladu sa domaćom sudskom praksom po tom pitanju, kako je to uradio u drugim predmetima. Nadalje, presuda Vrhovnog suda iz 2006. godine bila je nerellevantna u predmetnom kontekstu, pošto u tom konkretnom predmetu tuženi nije odgovorio na zahtjev za reviziju tužitelja, a Vrhovni sud je

imao zakonsku obavezu da ograniči svoje ispitivanje na osnove koji su navedeni u žalbi, tj. na onaj dio presude nižeg suda koja se osporava (v. stavove 25 i 28 ove presude). Vlada nije dala svoje komentare na preostale dvije odluke Višeg suda koje su donesene u korist tužitelja, ali je predala kopije odluka Vrhovnog suda kojima se preinačuju odluke i presude protiv predmetnih tužitelja (v. stav 37 ove Presude).

52. Podnosioci predstavki ponovo su potvrdili svoje pritužbe i pozvali se konkretno na presudu *Rakić i ostali protiv Srbije* koja je citirana ranije u ovoj Presudi u stavu 43. Zatim su konstatovali da odluke domaćih sudova koje je dostavila vlada još nisu pravosnažne.

2. Ocjena Suda

53. Sud ponavlja da nije njegova uloga da ispituje kako nacionalni sudovi tumače domaće pravo. Slično tome, nije u principu njegova funkcija da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak ni ako se radi o očigledno sličnim postupcima; Sud mora da poštuje nezavisnost tih sudova (v. *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske* [GC], br. 13279/05, §§ 49-50, 20. oktobar 2011, i drugi ovdje citirani izvori). Takođe se smatra da određene razlike u tumačenju mogu da se private kao inherentno svojstvo svakog sudskog sistema koji se kao i crnogorski baziraju na mreži prvostepenih i žalbenih sudova koji imaju nadležnost na određenoj teritoriji (v. *mutatis mutandis*, *Tudor Tudor protiv Rumunije*, br. 21911/03, stav 29, 24. mart 2009). Međutim, duboke i dugotrajne razlike u praksi najvišeg domaćeg suda mogu same po sebi biti suprotne principu pravne sigurnosti, principu koji je impliciran u Konvenciji i koji predstavlja jedan od osnovnih elemenata vladavine prava (v. *Beian protiv Rumunije* br. 1), br. 30658/05, §§ 37-39, ECHR 2007-V (izvodi)).

54. Kriterijumi za ocjenu da li suprotne odluke domaćih vrhovnih sudova predstavljaju povredu uslova pravičnog suđenja iz člana 6 stav 1 Konvencije sastoje se od utvrđivanja da li u sudskoj praksi Vrhovnog suda postoje „duboke i dugotrajne razlike“, da li domaće pravo predviđa mehanizam za prevazilaženje ovih nedosljednosti, da li je taj mehanizam upotrijebljen, i, ukoliko je to slučaj, sa kakvim posljedicama (v. *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske* [GC], citirano ranije u tekstu ove Presude, stav 53).

55. I na kraju, prihvaćeno je da se ne može smatrati da kada se dva spora tretiraju na drugačiji način to dovodi do suprotstavljene sudske prakse kada je to opravdano razlikom u činjeničnim situacijama o kojima je riječ (v. *mutatis mutandis*, *Erol Uçar protiv Turske* (dec.), br. 12960/05, 29. septembar 2009).

56. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud napominje da je od šest predmeta koje su naveli podnosioci predstavke samo u jednom odlučivao Vrhovni sud. Takođe se napominje da je ta presuda donesena mnogo ranije nego ostale i to u predmetu u kome je tužitelj bio u sasvim jasno drugačijoj situaciji nego što su podnosioci predstavki, jer on nikada nije bio proglašen tehnološkim viškom već se penzionisao kada mu je utvrđen gubitak radne sposobnosti (v. stavovi 8 i 37 – 38 ove Presude). Zbog toga navedena presuda ne može da se smatra relevantnom u ovom konkretnom predmetu (v. stav 55 ove presude). Dalje se konstatuje da su dvije od četiri odluke koje je donio Viši sud u korist tužitelja kasnije bile preinačene od strane Vrhovnog suda (v. stavovi 37 - 51 ove Presude). To znači da su samo tri odluke donesene u korist tužitelja koji su bili u identičnoj situaciji kao podnosioci predstavke. Te odluke, jednu donesenu od strane Osnovnog suda, a dvije od strane Višeg suda, Vrhovni sud nikada nije ispitivao, pošto tuženi u tim predmetima nisu podnijeli žalbu ni zahtjev za reviziju (v. stavovi 35 – 36 ove Presude).

57. Sud dalje konstatuje da je Viši sud ispitao ukupno osamdeset i osam žalbi od čega su osamdeset i četiri odluke bile protiv tužitelja a samo četiri u njihovu korist. I stoga bi bilo tačnije

reći da se te četiri povoljne odluke mogu smatrati izuzetkom i da su one nedosljedne u poređenju sa ostale osamdeset i četiri, a ne da je obrnuto. Vrhovni sud, sa svoje strane, ispitao je meritum osamdeset i četiri zahtjeva za reviziju i pri tome je dosljedno presuđivao bez ijednog izuzetka u tom smislu (v. stav 37 ove presude; uporedite sa predmetom *Rakić i ostali protiv Srbije*, citirano ranije u tekstu ove Presude). U tom svjetlu, po članu 352 Zakonika o krivičnom postupku, suprotno tvrdnjama podnosilaca predstavke, jasno je da su presude Višeg suda i Vrhovnog suda koje oni pomunju pravosnažne (v. stav 29 ove presude).

58. U svjetlu navedenog, Sud smatra da je Vrhovni sud obezbijedio konzistentnost relevantne sudske prakse (v. stavove 36, 37 i 57 ove Presude) i da nema “dubokih i dugotrajnih razlika” u njegovoj sudskoj praksi u ovom predmetu (v. stav 54 ove Presude). Slijedi, stoga, da nije bilo povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

59. Sud dalje smatra da s obzirom na ovaj zaključak nije potrebno da presuđuje u vezi sa prigovorom Vlade u odnosu na iscrpljenost domaćih pravnih lijekova u mjeri u kojoj se on odnosi na zahtjev za reviziju (v. *Juhas Đurić protiv Srbije*, br. 48155/06, stav 67, 7. jun 2011. godine; v. takođe, *mutatis mutandis*, *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 4704/04, stav 81, te relevantne operativne odredbe, 15. februar 2011).

III. OSTALE PRITUŽBE

60. Podnosioci predstavke takođe su se žalili na ishod postupka.

61. Vlada je konstatovala da su te pritužbe nešto čime se bavi sud četvrte instance i da su kao takve neprihvatljive kao očigledno neosnovane.

62. Sud ponavlja da je, u skladu sa članom 19 Konvencije njegova dužnost da se obezbijedi poštovanje obaveza koje su strane ugovornice preuzele po Konvenciji. Konkretno, nije funkcija suda da se bavi greškama u činjenicama ili pravu koje su navodno napravili domaći sudovi ukoliko se tim greškama ne krše prava i slobode zaštićene Konvencijom, a kada je to slučaj, Sud treba da se bavi tim greškama samo u mjeri u kojoj se njima krše ta prava i slobode (v. *García Ruiz protiv Španije* [GC], br. 30544/96, stav 28, ECHR 1999-I).

63. Na osnovu svih materijala koji su u posjedu suda i u mjeri u kojoj su pitanja na koja je dobio pritužbe u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ona ne pokazuju bilo kakvu povredu prava i sloboda iz Konvencije i Protokola uz nju. Slijedi da su pritužbe očigledno neosnovane i da moraju biti odbačene po članu 35 stavovima 3 (a) i 4 Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *odlučuje da* spoji predstavke;
2. *odlučuje da* spoji sa ispitivanjem merituma prigovor Vlade da nisu iscrpljeni domaći pravni lijekovi, u onoj mjeri u kojoj se taj prigovor odnosi na zahtjev za reviziju;
3. *proglašava* pritužbe koje se odnose na navodno nedosljednu praksu domaćih sudova prihvatljivima, a ostatak predstavke neprihvatljivim;
4. *nalazi* da nema povrede člana 6 stav 1 Konvencije i da shodno tome nije potrebno izjašnjavati se o gore pomenutom prigovoru Vlade

Sačinjeno na engleskom i dostavljeno u pisanoj formi 17. Aprila 2012. Godine po Pravilu 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika.

Lawrence Early
Sekretar

Lech Garlicki
Predsjednik